

DE TOESTAND

De toestand

Roger Ambroos

Schrijver: Roger Ambroos
Coverontwerp: Roger Ambroos

© 2026 Roger Ambroos
Alle rechten voorbehouden.

De toestand wordt gratis aangeboden als digitale uitgave.

Je mag deze PDF vrij downloaden en delen, zolang de tekst volledig en ongewijzigd blijft, de naam van de auteur vermeld blijft en het document niet commercieel wordt gebruikt.

De tekst zelf blijft eigendom van de auteur. Overname, bewerking, publicatie in andere vorm of commercieel gebruik kan alleen met voorafgaande toestemming.

Marc werd wakker om zes uur twaalf, niet omdat hij uitgerust was, want dat zou overdreven zijn, maar omdat zijn blaas beslist had dat de dag was begonnen. Het lichaam had zo zijn eigen bestuur. Geen overleg, geen commissie die eerst nog drie adviezen moest inwinnen. Gewoon druk op de ketel en voortmaken. Hij bleef nog even liggen, met zijn ogen halfopen, terwijl naast hem het bed leeg bleef, zoals het al jaren leeg bleef. De plooi in het laken aan de andere kant was van hemzelf. Hij woelde nogal veel, alsof hij in zijn slaap nog altijd probeerde ergens aan te ontsnappen. De wekker zou pas om halfzeven afgaan, maar slapen had nu toch geen zin meer. Hij keek naar het plafond, waar een kleine barst in de verf zat. Die zat er al sinds hij het appartement introk. Hij had ooit gedacht dat hij dat eens moest melden. Daarna was hij vijftien jaar ouder geworden.

Hij ging rechtop zitten, kreunde, schoof zijn voeten in zijn pantoffels en wandelde naar het toilet. Onderweg trapte hij bijna op een paar wandelschoenen die achteloos in de hal waren achtergelaten. “Ook goedemorgen,” mompelde hij. De schoenen gaven geen antwoord. Dat was verstandig. Dingen die geen antwoord geven, hebben meestal een beter karakter dan mensen.

Op het toilet zat hij met zijn ellebogen op zijn knieën. Voor hem hing een kalender van de mutualiteit. Juni. Een foto van een strand met een koppel dat duidelijk nooit een slechte matras had gekend. Mensen op kalenders stonden altijd veel te gezond in het leven. Hij plaste, staaarde naar de tegelvloer en dacht toen, zonder duidelijke aanleiding, aan de hemel. Niet aan wolken of engelen. Niet aan gouden poorten. Daar had hij nooit veel mee gehad. Hij zag zichzelf ook niet graag aankomen in een witte jurk. Hij was een man van jeansbroeken, versleten truien en schoenen die nog net door de keuring konden.

Maar stel nu eens, dacht hij, dat de hemel bestaat. De christelijke hemel. Die van vroeger, van de catechese, van de pastoor die naar mottenballen rook en altijd iets te luid sprak tegen kinderen, alsof God slechthorend was. Stel dat het waar is. In welke toestand kom je daar dan aan?

Hij trok wc-papier van de rol. Daar had je dus geen antwoord op. Als hij vandaag doodviel op weg naar de bushalte, kwam hij daar dan aan zoals hij nu was, met rugpijn, slechte knieën, wallen onder zijn ogen en het humeur van een natte krant? Of kwam hij daar aan in een betere versie? Marc 2.0. Zonder cholesterol, zonder angst voor de energiefactuur, zonder dat ene genante moment op het personeelsfeest van 2009. Maar als ze alles wegnamen wat hem een lastig mens maakte, was hij dan nog Marc?

Hij stond recht, spoelde door en waste zijn handen. In de spiegel zag hij een man van drieënvijftig die eruitzag alsof hij door de week was vergeten bij te slapen. Niet kapot, alleen goed gebruikt. Zoals een zetel in een wachtzaal. “Goe bezig,” zei hij tegen zijn spiegelbeeld. Het spiegelbeeld keek alsof het daar niet zeker van was.

In de keuken zette hij koffie. Filterkoffie. Geen capsules; capsules waren voor hipsters. Hij nam twee sneetjes brood uit de zak, smeerde er één met kaas en één met confituur. Hij had ooit geprobeerd gezonder te eten, maar gezond eten vroeg voorbereiding.

De koffie pruttelde terwijl hij zich aan de kleine tafel bij het raam zette. Beneden reed de eerste bus voorbij. Niet de zijne. Die van hem kwam later, meestal te laat, soms te vroeg, maar nooit op het moment waarop hij als mens redelijkerwijs recht had. Hemel, dacht hij opnieuw. Daar zaten dan alle mensen. Niet alleen zijn moeder. Niet alleen nonkel Jos, die op elk familiefeest dronken werd en vond dat hij verstand had van politiek. Niet alleen de burens van vroeger, de collega's, de bakker, de vrouw van de verzekeringen die altijd “we gaan dat bekijken” zei en daarna niets bekeek. Alle mensen. Mensen uit deze tijd, mensen uit de middeleeuwen, mensen uit de steentijd.

Hij zag het voor zich als een soort immens stationsplein, maar dan zonder duiven. Een prehistorische jager met een speer naast een boekhouder uit Mechelen. Een middeleeuwse boer die niet begrijpt waarom een moderne vrouw hem aankijkt alsof hij dringend een cursus gelijkwaardigheid nodig heeft. Een Romein die slavernij normaal vond.

Een non uit 1620 die niets van smartphones weet. Een hedendaagse jongen die vraagt of er wifi is.

Marc beet in zijn boterham met kaas. Dat kon toch niet. Ofwel bleven al die mensen wie ze waren, en dan werd de hemel gewoon een dorpscafé waar de ruzie nooit ophield. Ofwel werden ze allemaal aangepast, bijgewerkt, hersteld of gezuiverd. Alle fouten eruit. Alle domme ideeën weg. Alle angst, schaamte, haat, bijgeloof, tijdsgeest, mode en koppigheid uit de mens gehaald. Maar wat bleef er dan nog over?

Zijn moeder zonder haar Limburgs accent was zijn moeder niet. Zijn vader zonder zijn koppigheid was zijn vader niet. Nonkel Jos zonder zijn ongevraagde uitleg over alles was misschien een beter mens, maar ook minder Jos. En dat was toch een verlies, hoe vervelend Jos ook kon zijn na vijf pinten. Hij dronk koffie en verbrandde zijn tong. “Natuurlijk,” zei hij. Ook dat zou in de hemel wel niet mogen. Eeuwige zaligheid, maar let op, de koffie is nog heet. Dat zou typisch zijn. De mens mocht dan wel gered zijn, de catering bleef twijfelachtig.

Toen dacht hij aan baby’s, en dat kwam harder binnen. Zijn zus had ooit een kind verloren voor de geboorte. Niemand sprak daar nog veel over. Niet omdat het vergeten was. Juist niet. Over sommige dingen werd gezwegen, omdat ze te zwaar waren om telkens op tafel te leggen naast de aardappelen. Als de hemel bestond, groeide zo’n kind daar dan op?

Maar als dat kind meteen volwassen is, wie is het dan? Een volwassene zonder jeugdherinneringen. Zonder boterhammen met choco. Zonder eerste fiets of ruzie om speelgoed. Zonder de geur van regen op een speelplaats. Een mens zonder geschiedenis.

Marc legde zijn boterham neer en keek naar zijn handen. Daar zaten kleine kloofjes in. Zijn nagels waren te kort geknipt. Er zat nog een vaag zwart randje aan zijn duim van de ketting van zijn fiets. Hij had die zondag hersteld en was vergeten handschoenen aan te doen. Die handen waren hem. Niet alleen omdat ze aan hem vastzaten, wat op zich handig was, maar omdat ze zijn leven droegen. Werk, afwas, dozen tillen, deuren openen, kinderen optillen, rekeningen uit de brievenbus halen, iemand

aanraken en niet weten wat zeggen. Als die handen in de hemel gaaf en jong werden, waren het dan nog zijn handen?

Hij stond op en spoelde zijn tas uit. De bus. Hij keek op de klok. Verdorie. Hij pakte zijn jas van de stoel, zijn brooddoos uit de koelkast en zijn sleutels van het kastje. Daarna ging hij nog even terug, omdat hij zijn telefoon vergeten was. Zoals iedere ochtend. De mens kon nadenken over de eeuwigheid, maar zonder telefoon verliet hij het huis niet. Beschaving, jawel.

Buiten hing er een grijze lucht boven de straat. Niet dramatisch. Gewoon Belgisch. Een lucht die zei: ik doe vandaag niets bijzonders, maar ik blijf wel op u liggen. Marc stapte richting bushalte. De straat rook naar natte stoep, uitlaatgassen en ergens ver weg gebakken brood. Een rolluik ging omhoog. Een vrouw in een kamerjas zette een vuilniszak buiten. Een man met een hond keek alsof hij liever de hond was.

Marc dacht aan de mensen uit andere tijden. Wat als iedereen in de hemel elkaar echt kon verstaan? Niet met woorden en tolken. Maar rechtstreeks. Dan was een middeleeuwer geen middeleeuwer meer zoals hij zichzelf kende. Dan was een steentijdmens geen steentijdmens meer. Dan was Marc misschien ook geen man van deze tijd meer. Geen loonslaaf met een busabonnement. Geen consument. Geen ex. Geen vader. Geen mens die dacht in deadlines, facturen en folders van de Colruyt. Maar als dat allemaal wegviel, was hij het dan wel die aankwam? Of verdween hij onderweg?

Hij vertraagde. Aan de bushalte stonden al drie mensen. Een jongen met oortjes. Een vrouw met een veel te grote tas. Een oude man die elke ochtend op dezelfde plek stond, hoewel niemand wist waar hij naartoe ging. Misschien wist hij het zelf ook niet. Dat kon. Veel mensen gingen ergens naartoe, omdat blijven staan nog vreemder voelde.

Marc ging naast hen staan. Op het bord stond dat de bus over vier minuten kwam. Dat betekende niets. Vier minuten op een digitaal bord waren geen gewone minuten. Dat waren religieuze minuten. Je moest erin geloven. De jongen met de oortjes keek naar zijn scherm. De vrouw met de tas zuchtte. De oude man keek naar de weg. Marc vroeg zich af

hoe ze in de hemel zouden aankomen. De jongen zonder haast? De vrouw zonder haar tas? De oude man zonder zijn stilte?

Hij dacht aan zichzelf zonder zorgen, ergernis en kleine rancunes. Zonder herinnering aan wie hem ooit gekwetst had. Zonder het verlangen dat iemand ooit nog eens zou vragen hoe het echt met hem ging, en dan bleef luisteren. Zonder dat alles zou hij misschien beter zijn. Maar ook minder herkenbaar.

Misschien was dat de truc, dacht hij. Misschien was de hemel niet de plaats waar je jezelf terugvond, maar waar je eindelijk ontdekte dat je jezelf altijd te klein had gedacht. Dat klonk schoon. Verdacht schoon. Hij vertrouwde gedachten niet die zo glad uit de verpakking kwamen. Meestal zat daar ergens een addertje. Of een brochure.

De bus kwam de hoek om. Natuurlijk te laat. De deuren gingen open met een zucht, alsof de bus zelf ook geen zin had in de dag. Marc stapte in, hield zijn kaart tegen het toestel en zocht een plaats bij het raam. Hij ging zitten. Buiten schoof de straat voorbij. Huizen, fietsen, gevels, een bakker, een apotheek, een leeg bushokje, een man die liep alsof zijn lichaam hem net slecht nieuws had gebracht. Marc keek naar zijn spiegeling in het raam.

Misschien, dacht hij, was dat het echte probleem. Mensen wilden een hemel waarin alles goed kwam, maar ze wilden ook dat alles herkenbaar bleef. Ze wilden geen pijn meer, maar wel hun verhaal. Geen verlies meer, maar wel liefde. Geen angst meer, maar wel verlangen. Geen tijd meer, maar wel weerzien. Ze wilden eeuwigheid, maar dan liefst met koffie, moedertaal en bekende gezichten.

Hij glimlachte even. Typisch menselijk. Zelfs van de hemel maakten ze een buurtfeest.

De bus remde bruusk. Marc schoof een paar centimeter naar voren en stootte zijn knie tegen de stoel voor hem. “Miljaar,” mompelde hij. De vrouw naast hem keek op. Hij keek uit het raam, alsof hij niets gezegd had. Hij wreef over zijn knie en dacht dat hij, als hij ooit aan de

hemelpoort kwam, waarschijnlijk eerst zou vragen of er ergens een bank stond.

Niet om te rusten.

Om nog even in de wachtkamer te blijven.

Over deze tekst

De toestand begon met een eenvoudige vraag: als de hemel bestaat, in welke toestand kom je daar dan aan? Niet als geloofsbelijdenis, maar als gedachte tijdens een gewone ochtend. Tussen toilet, koffie en bushalte. Daar waar grote vragen meestal het minst indrukwekkend binnenkomen.

Roger Ambroos

2026